

BİR OSMANLI MEMURUNUN HÂL-İ PÜR-MELÂLİ: *Sergüzeşt-i İstolçevî*

Arş. Gör. Haluk GÖKALP

Çukurova Üniversitesi
Fen-Edebiyat Fakültesi
Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü

ÖZET

Bu çalışmada Eski Türk edebiyatının soyut ve hayalî konuların yanı sıra somut ve toplumsal konuları da ele aldığını gözler önüne sermek amacıyla, kaynaklarda yer almayan *Sergüzeşt-i İstolçevî* adlı mesnevi tanıtılmaya çalışılmıştır. Söz konusu eserin yazarı Mir Ali Rıza'nın hayatı ve *Sergüzeşt-i İstolçevî* adlı mesnevisinin biçim ve içeriğine dair genel değerlendirmelerde bulunulduktan sonra eserin transkripsiyonlu metnine yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sergüzeşt, Sergüzeşt-nâme, Ali Rıza İstolçevî, Divan Şiiri, Mesnevi

ABSTRACT

In general, Ottoman Literature is well known that fantastic and remote the social life. On the contrary Mir Ali Rıza El-İstolçevî works *Sergüzeşt-i İstolçevî* has concrete and social subject. In this case we tried to introduce *Sergüzeşt-i İstolçevî* which is unknown. In this study after analyzing, all transcribed text are given.

Keywords: *Sergüzeşt*, *Sergüzeşt-nâme*, Ali Rıza İstolçevî, Divan Poetry, Mesnevi

GİRİŞ

Divan şiirine yöneltilen eleştirilerin başında onun soyut yapısı ve toplumsal yaşamdan kopuk olması gelir. Hiç şüphesiz bu kanaatin oluşması, Eski Türk Edebiyatının genellikle “divan” merkezli bir edebiyat olarak değerlendirilmesinden kaynaklanır. Daha bilimsel ve kesin sonuçlar alabilmek için Eski Türk Edebiyatını yalnızca “Divanlar” edebiyatı olmaktan çıkarıp, başta mesneviler olmak üzere tüm edebî biçim ve türleriyle geniş bir yelpazede değerlendirmek gerekir.

Eski Türk Edebiyatında zengin bir mesnevi geleneğinin bulunduğu herkesçe malumdur. Mesnevi geleneğimizi teşkil eden eserler incelendiğinde toplumsal yaşamın eski şiirimizi ne ölçüde etkilediği açık bir biçimde görülecektir. Söz konusu mesnevilerde, millî ve mahallî unsurlar bir yana, kişisel diyebileceğimiz konulara ve özelliklere rastlarız. Hatta Divan edebiyatında otobiyografik eserlerden oluşan “sergüzeşt-nâme” türü eserlerin daha XV. Yüzyıldan itibaren görülmeye başlandığını ve yüzyıllar içinde çeşitli örnekleriyle “sergüzeşt” ya da “sergüzeşt-nâme” adıyla bir türün geliştiğini söyleyebiliriz. *Sergüzeşt-nâme* kaleme alan şairler, başlarından geçen çeşitli hadiseleri edebî dile aktarırken, yaşadıkları dönemin sosyal ve tarihî özellikleri hakkında çeşitli bilgilere yer verirler. Söz konusu eserlerde ele alınan kişiler, mekânlar ve hadiseler, kimi zaman muhayyel unsurlarla zenginleştirilmekle birlikte, tamamen gerçek hayattan alınmıştır. Şairler, *sergüzeşt-nâmelerde* oldukça yalın bir dille

başlarından geçen sürgün, hastalık ya da gurbet serüvenlerini anlatırlar. Bu yönüyle sergüzeşt-nâmeler hayatın bizzat kendisidir.¹

XIX. Yüzyılda yazılan *Sergüzeşt-i İstolçevi* ise türün son örneklerinden biridir. Mir Ali Rıza'nın kaleme aldığı eserin tam adı, *Sergüzeşt-i Fakîr u Hakîr-i Pür Taksîr Mîr Ali Rızâ El-İstolçevî*'dir. 1272 (1855-56) senesinde telif edilen eser, 1275 (1858-59)'de İstolçalı Ahmed Niyazi Efendi marifetiyle hazırlanmış ve basılmıştır.²

Söz konusu eserin müellifi Mir Ali Rıza İstolçevî hakkında kaynaklarda herhangi bir bilgiye rastlayamadık. Ancak, İstolçevî'nin söz konusu eserinin mensur mukaddimesinde hayatıyla ilgili çeşitli bilgilere yer verilmiştir. Bosna'nın Hersek Sancağında İstolça kasabasından olduğu belirtilen Mir Ali Rızâ, eski hanedan Derviş Beğ'in soyuna mensuptur. İstolçevî, eserinin girişinde atadan toruna tüm akrabasının Osmanlı Devleti'nin hizmetinde çalıştığını gururla dile getirir. İstolçevî eski Hersek Valisi Ali Paşa'nın yazıcılığını, bir süre de mühürdarlığını yaptığını belirtir. Şair, daha sonra Ömer Paşa'nın gelişiyile Hersek sancağının Mostar kasabasında nüfus yazıcılığı görevine getirilir. Bir müddet sonra vuku bulan ihtilal nedeniyle bir sene karakolda mahbus kaldıktan sonra, bir iki sene kadar Bursa'da zorunlu olarak memuriyete mecbur edilir. Ancak, Sultan Abdülmecid tarafından affedilerek gurbetten kurtulur ve “der-bâr-ı şevket-karâr” (İstanbul)'a yerleştirilir.

Mesnevî şeklinde yazılmış olan *Sergüzeşt-i İstolçevi*, tarih ve takrizlerle birlikte 202 beyitten oluşur. Mesnevinin mensur dibacesi Mir Ali Rıza'nın hayatı hakkında çeşitli bilgileri ihtiva eder. Bu bölümde, Farsça iki beyte ve *Kuran-ı Kerim*'den âyet iktibaslarına yer verilir. Eserin manzum kısmı 17 bölümden oluşur. *Sergüzeşt-i İstolçevî*'nin 13 beyitlik birinci bölümü, mesnevîlerde sıklıkla rastlayabileceğimiz tevhid manzumesidir. Manzume Allah'ın âlemi ve âdemi, yoktan var ettiği düşüncesi üzerine kuruludur. İnsanın beş duyusu ve çeşitli organları ibret almak üzere birer birer müşahede edilir. Na't niteliğindeki ikinci bölüm, 5 beyitten oluşur. Bu bölümde Hz. Muhammed'in “Kâbe kavseyn” mertebesine ulaşması vb. özellikleri sıralanırken, başta kendisi olmak üzere onun soyundan olanlar ve sahabeler saygıyla selamlanır. Üçüncü bölümde, Sultan Abdülmecid'in methiyesi yer alır. 14 beyitlik methiyede Sultan Abdülmecid'in adaletli yönetimi, cömertliği ve esirgeyiciliği gibi çeşitli özellikleri klasik methiye geleneği çerçevesinde yüceltilir. 10 beyitlik dördüncü bölüm Mehmed Ali Paşa methiyesidir. Bu bölümde Ali Paşa'nın kişiliği, yöneticilik vasfı övgü dolu sözlerle dile getirilir. Beşinci bölüm, dönemin vekillerinin vasfında yazılmış 8 beyitlik bir methiyedir.

---

¹ Müstakil metin neşri ve inceleme çalışmaları bir yana bırakılırsa sergüzeşt-nâme türü üzerine bilimsel çalışma yapılmamıştır. Bu eksikliği gidermek üzere “Eski Türk Edebiyatında Manzum Sergüzeşt-nâmeler” başlıklı doktora çalışmamızı sürdürmekteyiz.

² Çalışmamızda, taşbasması eserin İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kütüphanesi OE 570 numarada yer alan h. 1272 tarihli baskısını esas aldık. Bununla birlikte İstanbul Üniversitesi Merkez Kütüphanesi İbnü'l-Emin Koleksiyonu demirbaş no:1136, sıra no: 17639 da yer alan 1277 tarihli baskısını, ilgili koleksiyonun araştırmacılara henüz açılmaması nedeniyle, inceleme fırsatı bulamadık.

İçeriklerini kısaca özetlediğimiz ilk beş başlık, mesnevî geleneğinin alışlagelen kurallarıyla ve özellikleriyle örtüşür. *Der Âgâz-ı Maksûd* başlıklı altıncı bölümde İstolçevî, asıl anlatmak istediği konuya başlar. Mesnevînin ana konusuna giriş niteliğindeki 6 beyitlik bu bölümde şair, göz ağrısı çektiğini, bu uğurda bütün varlığını sarf ederek fakir düştüğünü belirtir. Hiçbir dayanağının kalmadığı ve tüm ümitlerini yitirdiği sırada gaybdan hastaneye gitmesi için müjdeli haber gelir. İşte yedinci bölümde şair gaybdan aldığı ilhamla Valide Sultan'ın yaptırdığı Yenişehir Hastanesi'ni hatırlar. Cennet bahçesini andıran, her derde deva olan bu mekân, İstolçevî'nin gözünün açılmasını sağlayacaktır. Bu bölümde gaybdan gelen ses, şaire neden ağladığını sorduktan sonra, Yenişehir Hastanesi'nin özelliklerini övgü dolu sözlerle anlatır. Bu öylesine eşsiz bir mekândır ki havası, insana ruh bağışlar; yalnızca bir tozu dahi can gözüne sürme veren cennet bahçesidir. Her yanında huriler gezer; temiz suyu, halis su kaynağıdır. Bölümün sonunda gayb'dan gelen ses, Valide Sultan'ın, bu cennet mekanı Allah'ın lutfuna kavuşmak maksadıyla, fakir ve dertliler için yaptırdığını hatırlatarak İstolçevî'ye yol gösterir.

Sekizinci bölüm, hastane memurlarının övgüsü niteliğindedir. İstolçevî, hastanedeki üç doktorun isimlerini sıraladıktan sonra, onların işinin ehli ve akıllı kimseler olduğunu belirtir. Hastanede Mîr Ahmed ve İsmail Efendi'den başka bir de Hıristiyan hekim bulunmaktadır. Eflatun vafındaki bu üç doktor, gece gündüz hastaların başından ayrılmadan özenle iş görmekte; zengin fakir ayrımı gözetmeksizin karşılıksız olarak tedavi etmektedir. Söz konusu hekimler, ilimle ve beceriyle mücehhez olunca hiçbir hastalığın, ellerinden kurtulması mümkün olmamaktadır. Eczacılar, her derde deva ilaçlara sahiptir; Cerrahbaşı Halil, yardımcıları Rıza ve Ahmed kılı kırk yararcasına titiz, işini iyi yapan seçkin insanlardır. Hastaneler ağası İbrahim Ağa ise itinayla hizmet eden mert biridir. Hastanenin, Ahmed ve Necib adlı sülükçüleri olgun ve yetenekli kimseler; hizmetçiler ise gece gündüz emre amade beklemektedirler.

Dokuzuncu bölüm, gaybdan aldığı bu müjdeli haber vesilesiyle İstolçevî'nin hastaneye gitme kararı almasını konu edinir. Şair, yola koyulur ve Hersek Valisi merhum Ali Paşa'nın oğlu, Mîr Rifat'ın konağına ulaşır, geceyi orada geçirir. İstolçevî, konaktaki ahbablarıyla dertleşir, ağlaşmaktan halleri kalmaz. Ertesi gün Mîr Rifat gözü yaşlı bir halde, şairi faytona bindirerek hastaneye uğurlar. Onuncu bölüm, İstolçevî'nin hastaneye gelmesi ve muayenesi hakkındadır. Şair, hastaneye geldiğinde bu mekânın, işittiğinden de yüce bir makam olduğunu anlar. Hastayı hemen yumuşak bir yatağa yatırır, hizmetçiler hemen hizmete girerlerken; o, huzurla yatağında dinlenir. Sekizinci bölümde bahsi geçen üç hekim gelip, ittifakla hastalığı teşhis ederler ve hemen tedavi çareleri aramaya başlarlar. Hekimler çok kısa zamanda İstolçevî'yi tedavi ederler. On birinci bölümde, hekimlerin tedavisine hayran kalan İstolçevî'nin gözlerinin şifa bulması karşısında duyduğu mutluluk ve minnet duyguları dile getirilir. Şair, bu kadar kısa zamanda iyileştirilmesini, keramet ya da mucize nevinden bir hadise olarak görürken; şaşkınlıkla “bana hayat veren Hz. İsa mı yoksa Hz. Musa mıdır?” diye sormaktan kendini alamaz. Şair, bu bölümün devamında başta kendisini iyileştiren hekim Mîr Ahmed olmak üzere, Sultan Abdülmecid ve Valide Sultan'a hayır duaları eder.

Oldukça ilginç olan on ikinci bölümde alacaklıların toplanıp borçlarını tahsil etmek için, hastaneden çıkan şairin peşine düşmesi konu edilir. İstolçevî, hastalığının iyileşmesine sevinmeden alacaklılarla yüz yüze gelir. Bölümde kasaptan, manava;

kömürcüden bakkala bütün esnaf, bir ya da birkaç beyitle mizahî biçimde hicvedilir. Çat kapı eve gelip borç defterini gösteren alacaklılardan bunalan şairin beli bükülmüş, sesi soluğu çıkmaz olmuştur. Ne yapacağını bilmez hale gelen İstolçevî, on üçüncü bölümde gece kapısına dayanan alacaklılara maddî durumunun kötü olduğunu anlatır. Şair, parasının olmadığını söyledikten sonra, onların lütfuna sığınır. On dördüncü bölümde şair, gördüğü hayalleri anlatır. İstolçevî, alacaklı güruhunu başından savdığı gece rüyasında şekilden şekle girer. Vehim içinde daldığı uykuda büyür, küçülür; genç-yaşlı, fakir-emir, yaşlı-geç, kadın-erkek vb. kılıktan kılığa girer. On beşinci bölümde zihnindeki hayallerin cisimleşip, İstolçevî ile istişaresi konu edilir. Şair, yüzünün kara çiktiğini söyleyip, derdine bir çare arar. Vehmin, “derdinin çaresi yoktur” sözüyle ümitsizliğe kapılan şair, aklın verdiği müjde ile sevinir. Akıl, şairin boş yere üzüldüğünü, kerem sahibi sultana sığınması gerektiğini uzun uzun anlatır; övgü dolu sözlerle methettiği Sultan Abdülmecid’in, onu bu belalardan kurtarabileceğini, ya bir memuriyetle ya da başka bir yolla bu sıkıntıya çözüm getireceğini belirtir. Manzume aklın ağzından Sultan Abdülmecid övgüsüyle tamamlanır.

Asıl hikayenin bittiği on beşinci bölümden sonra manzumenin tamamlanmasına dair beş beyitlik tarih düşülür. On yedinci bölüm 15 beyitlik İstanbul övgüsüdür. Eserin sonunda Rüstem Rif’at Beğ’in manzume için düştüğü tarih beyti ve Ârif Hikmet Beğ’in 7 beyitlik tarih manzumesinden sonra Mahmud Hamdi Efendi’nin ve Ahmed Niyazî Efendi’nin takrizlerine yer verilir.

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Sergüzeşt-i İstolçevî, gerek konusu gerekse dili ve anlatımı ile oldukça ilginçtir. Otobiyografik eserler kapsamında değerlendirebileceğimiz eser, yalnızca özgün bir konuyu ele alması yönüyle dahi edebiyatımız için oldukça önemli bir yere sahip olmalıdır. Mensur dibace bir yana bırakılırsa eserin dili, divan şiiri diline göre oldukça sadedir. Bununla birlikte şairin farklı anlatım tekniklerinden yararlanması da eserin edebî kıymetini artırdığını düşünmekteyiz. İstolçevî, anlatımda tek düzeliği gidermek için eserinde farklı anlatıcılardan yararlanır. Sözelimi yedinci bölümde gaybdan gelen ses (hâtif) anlatıcı olurken; on altıncı bölümde vehim, akıl gibi soyut varlıkların teşhis edilmek suretiyle anlatıcı olarak kullanıldığı görülür. Bununla birlikte eserin, yalnızca olay anlatımına dayalı olmadığını belirtmemiz gerekir. Şair, hastanedeki tedavisini ve alacaklılarla yaşadığı küçük hadiseyi anlattığı mesnevisini, hayal gücünün eseri olarak tasvirlerle süslemiş; samimî ve anlaşılır dili ve akıcı anlatımıyla zenginleştirmeyi başarır. Hastalık ve maddî sıkıntıların dile getirilmesi gibi oldukça basit bir konuya dayalı olan eserin, şairin edebî kabiliyeti sayesinde edebî hüviyete büründüğü görülür.

Sergüzeşt-i İstolçevî’de ele alınan konular kadar, eserde geçen şahıslar ve mekânlar da gerçek hayattan alınmıştır. Şair, zaman zaman -akıl, duygu gibi soyut varlıkları kişileştirmek, gaybla konuşmak gibi- kurmaca unsurlardan yararlanmakla birlikte eserinde başından geçen hadiseleri anlatır. Eserde Yenişehir Hastanesi gibi mekânlar tanıtılırken, satır arasında, dönemin sosyal ve ekonomik yapısı hakkında bilgiler verilir. Nitekim Mir Ali Rıza İstolçevî, eserinde düştüğü maddî ve manevî sıkıntıları anlatırken kendisi gibi tüm küçük memurların geçim sıkıntısını ve devlet büyüklerinin iltimasına muhtaç yaşantısını dile getirir.

METİN³

[2]

Sergüzeşt-i Fakîr u Hakîr-i Pür Takşîr Mîr ; Alî Rızâ El-İstolçevî

İrâdet-i bî- ; illet-i cenâb-ı hafîyyü'l-hikmet iktizâsıyla nev ; -i insân ; alâ sebîli'l-mücâhede mazhar-ı kabz u bast-ı hazret-i Yezdân olarak bir zamân tenhâ-nişin-i külbe-i ahzân ve bir zamân daği bāriqa-i füyūzât-ı qudsiyye ile şād u handân olduğu ve lâ-mahall (beyt)

Bende mî-nâled be-Hakḡ ez derd-i h̄îş
Şād şikāyet mî-kuned ez renc-i h̄îş⁴

Hakḡ hemî gūyed ki āhir renc ü derd
Mer torā lābe künān u rāst kerd⁵

muktezāsınca bi'l-āhir çekdiği derd ü miḡnet kîmyā-yı hakîkat-ı insāniyyesi olup nuḡās-ı saḡāmetini zer-i ḡaliş-istikāmete tebdil ve ; *asse en tekrahu şeyen ve hüve ḡayrun leküm*⁶ naşş-ı celîli üzere mübtelā olduğu inkisārı iktisāb-ı envā ; -ı ni ; am-ı celîleye delîl bulunduğu mişillü işte bu fakîr u hakîr-i pür takşîr daği işbu cilve-i hafîyye-i rabbāniyyeyi bir kaç kerre başdan geçirip mu'ahḡaren müşāhid olduğum meserrāt-ı celîleye şükr-güzār oldum ve çekilen elemîn kâffesini hakḡ-ı çākerānemde mahz-ı ḡayr u ; ayn-ı felāḡ buldum evvelā

---

³ *Sergüzeşt-i İstolçevî* metninin neşrinde, Arapça-Farsça ifade, beyit ve bölüm başlıklarının Türkçe anlamları dipnotlarla gösterilmiştir. Metnin manzum kısmı, iki sütun halinde yazılmış ve yine aynı nedenle metnin tıpkıbasımına yer verilememiştir. Orijinal nüshadaki sayfa numaraları, metinde köşeli parantez içinde gösterilmiştir. Okunuşundan ya da anlamından şüphe edilen kelimelerin sonuna soru işareti konulmuştur. Orijinal metne sadık kalmak maksadıyla, metnin manzum ve mensur kısmında herhangi bir noktalama işareti kullanılmamıştır.

⁴ İnsan, Allah'a kendi derdinden yakınıyor. Kendi sıkıntısından yüz şikayet ediyor.

⁵ Allah diyor ki: Senin için, sıkıntı ve derdin sonu aczini itiraf etmekle selamete ulaşacaktır.

⁶ “Sizin için daha hayırlı olduğu halde bir şeyi sevmemeniz mümkündür.” (Bakara Suresi, 216)

[3]

bu ; āciz-i nā-tüvān eyālet-i Bosna'da kā'in Hersek sancağında vāki ; kaşaba-i İstolça'da hānedān-ı kadimden Derviş Beg'in şulbünden kadem-nihāde-i şahın-ı cihān olup cümle ta ; allukāt-ı çākerānemle berāber devlet-i ; aliyye-i ebediyyü'd-devāmın kul ve kölesi ve eben ; an cedd zāt-ı şevket-simāt-ı hāzret-i pādīşāhīn bende-i direm-harīdesi olduğum hālde esbak Hersek vālisi merhūm ; Alī Paşa'nın devāt-dārlik ve bir müddet mühür-dārlik hizmetlerinde istiḥdām ve ba ; dehu serdār-ı ekrem devletlü ri ; fatlū 'Ömer Paşa hāzretlerinin me'mūriyyet-i müstakille ile eyālet-i mezkūreye teşrifleri hengāmında serdār-ı müşārün ileyḥ tarafından Hersek sancağında Mostar kaşabasının nüfūs tahirine me'mūriyetle be-kām buyurularak şirāze-i ahvāl-i çākerānem qarīn-i nizām ve dibāce-i bendegānım rehīn-i intizām iken nāgehān

ve eyye na ; im lā-yükeddiru-hu'd-dehru ⁷

mışra ; ı mefhūmunca bir takım fesede-i fecere-i dūzah-қarārın iş ; āl-i nā'ire-i fesād ile zuhūr eden āteş-i ihtilāl ḥasbe'l-қaderi'l-ilahiyye bu ; ācizi daḥi giriftār-ı beliyye ederek bir sene müddet miqdārı қarakol altında maḥbūs ve bir iki sene daḥi Burusa-i ḡam-fersāda me'mūriyyet-i ikāmetle renc ü miḥnete me'nūs olduğdan sonra ; ālem-şümül olan merḥamet ü şefakat-ı hāzret-i zıllu'llahī ve ; ināyet-i bī-ḡāyet-i cenāb-ı şehin-şāhī ile қayd-ı ḡurbetden rehā ve der-bār-ı şevket-қarārda ārām u iskān edip lehü'l-ḥamd mā'il-i iktisāb-ı

[4]

; ilm ü kemāl ve ez her cihet āzāde-i қayd-ı melāl oldum şāniyen işbu mevzūn olan sergüzeşt-i faқīrdır ki felek-zedegān-ı dehr olan ihvāna mūcib-i inşirāḥ-ı derūn ve müstevcib-i tesellī-i dil-i maḥzūn olmaқ üzere mānend-i le'ālī nazma alınmışdır şālīşen āḥir-i ibtilāmız ve cālib-i sūrūr-ı bī-intihāmız olmaқ ḥāl-i perişān-aḥқardır ki bu ser-güzeştten sonra vezn-i āḥar ile nazm u beyān қılınmışdır.

---

⁷ Herhangi bir saadeti, huzuru zaman bozamaz. (mealen: Herkesin bir hesabı varsa Allah'ın da bir hesabı vardır; aḡlatan Allah yine güldürür)

Der Tevhîd-i Bârî ; Azze Şānehu¹
Hāmd-i bî-hadd ol Hudā'yadā'imā
K'eyledi kevnî ; ademden rū-nümā

Ḳudretiyle halk-ı ādem eyledi
Nüşa-i kübrāyı ; ālem eyledi

Cism-i ādemde urup kā'ināt
Eyledi vaz'-ı havāss-ı müdrikāt

Bahş edip ol zāt-ı pāk-i muhteşem
Çeşme biniş gūşa işgā enfe şem

Lemse me'mūr eyleyip cümle teni
Zevḳ verdi hem dehāna ol Ğanī

Eyledi anlarla tezyîn-i beden
Ol Ḥakīm ü ol Kerīm ü Zü'l-minen

Mülk-i tende ḳalbi kıldı tahtgāh
Rūhu ol taht üzre itdi pādişāh

; Aḳlı ol şāhīn vezīr-i ekberi
Sā'ir a'zā bende-i fermān-beri

Nuḫfe-i nā-çizden Rabb-ı vahīd
Bî-'aded iḳlīmler kıldı bedīd

İstedikçe mahv ider işbāt ider
Yok şerīki kendisi bi'z-zāt ider

Cümle tertībāt-ı ; ālem bî-ḳuşūr
Ni ; mezā şun ; -ı hudāvend-i ğafūr

[5]

Hikmetinde ḳudretinde bî-mişāl
Bir ḥakīm-i lā-yenām u lā-yezāl

Birliğinde olunur mı ğayrı reyb
Ḳad ta ; ālā şānehu ; an külli ayb

Der Şalāt u Selām Ber-Mefḥar-ı

Cümle Enām

Hem resūline şalātile selām
Ol ḥabīb-i müctebā fahrü'l-enām

; İlet-i gā'iyye-i halk-ı cihān
Raḥmet-i maḥz-ı Hudā-yı müste ; ān

Ḳābe ḳavseyniñ seh-i ; ādil-teri
İns ü cinniñ reh-nümā vü reh-beri

Nūr-ı ; ayn-ı evvelin u āḫirīn
Ahmed-i muhtār zeynü'l-mürselīn

Hem daḫı etbā ; ma vü ensābına
Aline evlādına aşḫābına

Der Maḥāmid-i Şāh-ı Cihān Ḥazret-i El-

Ğazī ; Abdü'l-Mecīd Ḥan Ḥallede

Mülkehu Mādāmü'd-devrān

Şāh-ı ; ālem ḥazret-i ; Abdü'l-mecīd
Ḥaḳḳ ta ; ālā eylesin ; ömrin mezīd

Taht-ı şevket üzre ol şāh-ı enām
Müstedām olsun ilā yevmi'l-ḳıyām

Görmesin mir'āt-ı ḳalbi iğbirār
Feyz-i bāḳī ile olsun tāb-dār

Gelmedi çün devre böyle āfītāb
Olmadı hiç böyle 'ālem kām-yāb

Bu serāy-ı köhne-i eflāk-bām
Buldu devrinde nizām u intizām

Bāğ-ı devlet ; adli ile tāze-ter
Muntazām ma'mūr u ḥurrem ser-te-ser

Şolsa da bāğında ednā bir nebāt
Yine verir āb-ı luḫfi nev-ḥayāt

¹ Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

; Arız olsa bir güle pejmurdegī
Yine ihsāniyla bulur zindegī

[6]

Vārid olsa bir derūna iğbirār
Rūzgār-ı ; adli eyler tārūmār

Olsa da devrinde bir dil yarası
Bulunur elbette anın çāresi

Bendegānīn rāhatn ister müdām
Raḥm u eşfāk-ı şeh-i Dārā-gulām

İstemez bir kimsede olsun melāl
; Adl ü dād-ı dāver-i deryā-nevāl

Cā-be-cā āsār-ı hayrāt-ı celī
Sāye-i şahānesinde mūncelī

; Adli devrānında oldı āşikār
Rāhat u āsāyiş-i dārū'l-ķarār

Nağme Āgāzī-i Medḥ-i Şadr-ı Cihān
Fehāmetlü Devletlü Es-Seyyid Meḥammed
Emīn ; Ālī Paşa

Hem daḥı ol dāver-i rūy-ı zemīn
Eylemiş her ḥidmete ehlin ķarīn

Lāyıkı vech üzre kılmış intihāb
Bendegānīn ol şeh-i ; ālī-cenāb

Hep mükemmel muntazam seyf ü ķalem
Hiç birine vermesin Mevlā elem

Eylemiş bir Āsafı şadr-ı cihān
Fāhr ider zāt-ı güzīniyle zamān

Öyle bir zāt-ı kerāmet-iķtirān
Ķalır Āşafılar yanında nā-tüvān

Bende-perver Bermekī-ḥulķ u şifāt
Ḥall-baḥş-ı müşkilāt-ı kā'ināt

Bu ; Ālī-fen ü Felāṭūn-iştihār
Pāk-ıynet zī-kerem ; ālī-tebār

Ḥāk-pāyi mültecā-yı ḥāş u ; ām
Ref'eti āsūdegī-baḥş-ı enām

Ya'ni ; Ālī Paşa-yı ḥikmet-semīr
Ne gelir mişli ne gelmiş bir vezīr

Ḥaķ ta ; ālā eylesün ; ömrin ziyād
Sāyesinde cümle ; ālem oldu şād

[7]

Der Medḥ-i Vūkelā-yı Saltānat-ı
Seniyye

Hem daḥi sā'ir müşīrān-ı ; izām
Cümlesi āsūdegī-baḥş-ı enām

Ķudsiyān-meşreb keşīrū'l-mekrūmet
Ķonchā-yı gül-sitān-ı saltānat

Dil-nüvāzān-ı semāḥat-āferīn
Çāre-sāzān-ı mehāmm-ı ; ālemīn

Māhir ü dānā ricāl-i mülhemūn
Şādīķīn-i dīn ü devlet ecma ; ün

Ḥaķ bağışlasın o şāhı ; āleme
Ol ; amīmū'l-luṭf u rūḥ-ı ; āleme

Görmesin hiç birisi rū-yı cefā
Sāye-i şahānede sürsün şafā

Baḥtiyārız baḥtiyārız baḥtiyār
Çün Ḥaķ itdi bu zamānda bizi var

Maḥv olup devrāndan fersūdegī
Buldu ḡamlardan cihān āsūdegī

Der Āgāz-ı Makṣūd

İşte ne hācet bu ; abd-i bī-nevā
Olmuş idim derd-i çeşme mübtelā

Sū-be-sū dermān ederdim cüst ü cū
Ağlar idim çağlar idim hem-çü cū

Çok ṭabībān etdi tertīb-i devā
Derdim efzūn oldı hācet nā-revā

Bir belā-yı a ; zāma oldum esīr
Varımı şarf eyledim kaldım fakīr

Ye's içinde bī-amān u nā-ümīd
Renc ü miḥnet gün-be-gün oldu mezīd

Rü'yet-i aḥbābdan oldum cüdā
Dest-gırım kalmadı illā Ḥudā

Āmeden-i Beşīr-i Gayb Ve Reh-Nümā Şüden-i ü Be-reften-i Fakīr Der Ḥaste-ḥāne²

Nāgehān bir ḥoş-nüvid-i müjde-res
Gaybdan gūş-ı fakīre verdi ses

Dedi kim ey derd-mend ü müstehām
Niçün ağlarsın gice gündüz müdām

[8]

Dutmadın mı ; ālem içre bir eşer
Bir mekān-ı bī-mişāl ü mu ; teber

Bir hevāsi māye-baḥş-ı ; ömr-i Nūḥ
Bir zemīni misk ü 'anber bādı rūḥ

Bir gubārı tūtiyā-yı çeşm-i cān
Bir nümüne-āver-i dārü'l-cinān

Her yanı seyrān-gāh-ı ḥūr-ı ; ayn
Āb-ı pāki menba ; -ı mā'-ı ma ; ĩn
; Ālem-i dünyāda bir dārü'n-na ; ĩm

Mişli sebkat etmemiş ḥayr-ı ; azīm

Vālīde Sulṭān anı itmiş binā
Olmağ için nā'il-i luṭf-ı Ḥudā

Ya ; ni Yeñi-bāğçe ḥasta-ḥānesi
Dermendān u garībān lānesi

Der Zikr ü Medāyih-i Me'mūr-in-i Ḥasta-ḥāne

Anda me'mūr eylemişdir üç ṭabīb
Ḥāzık u kāmīl ü edīb hem lebīb

Mīr Aḥmed birisi kâ'im-makām
Biri İsmā ; il Efendi be-nām

Hem civānī-i mahāret-āzmūn
Bir ḥekīm-i ; ĩsevi-i zū-fünūn

İşbu üç doktor-ı Eflāṭūn-mişāl
İhtimām üzre olup rüz u leyāl

Bakmada bay u fakīre bī- ; ivāz
Ellerinden kurtulur yok bir marāz

Cānı eczacıları şirince cān
Her elem dārūsı anda rāygan

Daḥi cerrāḥānı vardır bī-naẓīr
Her birisi merhem-i ḳalb-i kesīr

Nāmıdır cerrāḥ-başının Ḥalīl
Ol semiy-i cedd-i maḥbūb-ı celīl

Hem mu ; āvinler daḥi var ḥurde-bīn
Evvel ü şānī iki zāt-ı güzīn

Biriniñ ismi Rızā-yı kūt-ı cān
Ol biriniñ Aḥmed-i cān-ı cenān

² Gayb Müjdesinin Gelmesi Ve Fakirin Hastane'ye Gitmesi İçin Yol Göstermesi

Birisi nev-sünbül-i bāğ-ı kemāl
Ol birisi bülbül-i şîrîn-mağāl

[9]

Hastalar ağası İbrāhīm Ağa
Hidmetinde merd-i şāhib-i ; tinā

Hem sülükçisi iki Aḥmed Necib
Her birisi kāmīl ü māhir ü edīb

Fāzıl u yektā zevāt-ı zü-fünūn
Yesserallahu lehüm mā yeştehūn ³

Eylemiş huddāmı dāmen der-miyān
Hidmete āmāde rūzān u şebān

Devr-i Hūn ; Abdü'l-mecid'dir bu zamān
Buldu dünyālar belālardan amān

**Taşmīm-Kerden-i Fakir Be-'Azimet-i
Haste-hāne ⁴**

Çünkü bu tebşîri duydum derdmend
Verdi lezzet cānıma mānend-i kand

Aḥz edüp imāmdan ; ilm ü haber
Ol mağāma eyledim ; azm-i sefer

Haḫḫıma şükr eyleyip gidermişem
Mîr Rif'at ḫonağına gelmişem

Ya ; ni ol ehl-i kerem ibnū'l-vezîr
Vālî-i Hersek vezîr-i bî-nazîr

; Alî Paşa nām-dār-ı rūzgār
Raḫmet-i Haḫ rūḫına olsun nişār

Ben daḫı idim o māhîñ bendesi
Luḫfinñ iḫsānıññ şermendesesi

Etmışem beytütet anda ol gice
Farḫ etmezdim bu gün mi ya gice

Ağlaşıp aḫvālime aḫbābımız
Kalmamışdı ağlamakdan tābımız

Yānıma ferdāsı ol zāt-ı güzîn
Luḫf idüp ḫatmış iki ni ; me'l-ḫarîn (?)

Rū-be-rāh etmiş beni payḫon ile
Ağlamış ardımca ḡamdan ḫūn ile

**Āmeden-i Fakir be-Hastahāne ve
Mu ; āyene Kerden-i Tabībān-ı Hastegî-i Ū⁵**

Bir de geldim Bāreka'llāhi's-selām
Yüz ḫat a ; lā duyduğumdan ol maḫām

Ferş olundu taḫtına nermîn firāş
Yatdım anda nāzikāne bî-telāş

[10]

Başladılar ḫidmet-kārān ḫidmete
Nā'il oldum ḫamdülillah devlete

Geldiler ol üç zevāt bā-vifāḫ
Derdimi keşf etdiler bî'l-ittifāḫ

Eylediler çün müdāvāta şürū ;
Ben daḫı etdim itā ; at bā-ḫuşū ;

Şad şenā Bāri Ḥudā'ya şad şenā
Az vaḫitde rencden buldum şifā

³ Allah, onların arzu ettikleri şeyi kolaylaştırır.

⁴ Fakirin Hastaneye Gitme Kararı Alması

⁵ Fakirin Hastaneye Gelmesi Ve Tabiplerin Onun Hastalığını Muayene Etmesi

**Çeşm Küşāden-i Fakīr ve Hayrān Mānden Ez
Müdāvāt-ı Çünin Derd-i ; Azīm Ve Du ; ā
Güften be-Ḥulūs-ı Cenān⁶**

Gözlerim açdım dedim Mūsā mıdır
Yā beni ihyā eden ; İsā mıdır

Yā kerāmetdir bu yāḥud mu ; cize
; Āfiyet-baḥş eyleyen bu ; ācize

Didiler kim bende-i şāh-ı cihān
Ümmet-i ḥāş-ı resūl-i müste ; ān

Mīr Aḥmed nāmdaş-ı faḥr-ı kül
Gül-sitān-ı ma ; rifetde ḡonce gül

Ağladım ol dem feraḥla zār zār
Secde-i şükrāne kıldım ibtidār

Bārgāh-ı Ḥaḳḳ'a bā- ; ayn-ı ḳadīr
Başladım ḥayr du ; āya bu fakīr

Didim ey raḥmān u sübhān u ḳadīr
Ey cemī ; -i kā'ināta dest-gīr

Ey Ḥudāvend-i kerem-kār u mu ; īn
Müstecibü'd-da ; ve Rabbü'l- ; ālemīn

İbtidā ol pādīşāh-ı a ; zāmı
Ol ; amīmü'l-luḫf u rūḥ-ı ; ālemi

Saltanat taḫtında eyler ber-devām
Cümle ensābıyla tā rüz-ı ḳıyām

Sāniyen merḥūmun mafūrun lehā
Ol ferīde gevher-i ; ālem bahā

⁶ Fakirin Gözlerinin Açılması Ve Böyle Büyük Bir Derdin Tedavisine Hayran Kalması Ve Yürek Temizliğiyle Dua Etmesi

Vālide Sultān-ı firdevs-āşiyān
Raḥmetiñ bağında olsun şādumān

Daḫı bu cümle zevāt-ı bā-himem
Ber-murād olsun ilāhī dem-be-dem

[11]

Ḥamdü'lillah ḥamdü'lillah bi'd-devām
Bi'd-du ; āi'l-ḥayri ḳad temme'l-keḫām⁷

**Ḳaşıde-i Uḫrā Der Beyān-ı Ḥurūc-
Kerden-i Fakīr Ez Ḥastahāne ve Giriftār
Şüden Be-Muḫālebe-i Aşḫāb-ı Duyūn⁸**

Çıkıcaḳ müddet-i ḥastahāne
Sālimen geldim efendim ḥāne⁹

Def ; olup ; ārıza-i cismānī
Geldi ammā elem-i rūḥānī

Dört taraftan üşüp aşḫāb-ı duyūn
Etdiler līk beni zār u zebūn

Sebzevātiden olup dil rencūr
Ġam-ı ḳaşşāb başımda saḫūr

Pişirir cānımı ; aşfūr-mişāl
Revgan-ı derd ü belā-yı baḳḳāl

Aşılır aşılası nān-furūş
Yaḳma isteyerekden vere ḡuruş

Bir taraf ḳalbi ḳara kōmürçü
Gösterip defterin ister borcu

Bir taraftan da duḫānī-beçe
Veled-i ḳalbime urmuş peñçe

⁷ Güzel, hayırlı duayla söz tamam olsun.

⁸ Fakirin Hastaneden Çıkması Ve Alacaklıların Borçlarını İstemesi İçin Son Kaside

⁹ Fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün

Şāhib-i hān belālar başı
Getirir dīdeye k̄anlu yaşı

Bir iki gelmese günde olamaz
Kaçarım gahī arar da bulamaz

İçdiği k̄ahveyi etse ta ; dād
H̄aqqımı almış olurdu ber-bād

Koca destārı şarıp koca sere
Toķunur şıķleti ; aķl-ı beşere

İkide birde k̄apuda çat çat
Derdile k̄āmetim itdi iki k̄at

Bunları şavdırarak gitdi yüzüm
T̄ākatim bitdi k̄ışıldı boğazım

Ararım taşfiye-i şavta ; ilāc
O da naķd-i aķçeye olmuş muhtāc

Gine bir derd ü belāya düşdüm
Neydecek neyleyecekden şaşdım

[12]

Ne belādır ne cefādır ne ezā
H̄asbun-Allahu ta ; ālā ve kefā¹⁰

N'ideyim ehl-i hüner kārı budur
Anlarıñ baht-ı sefeh¹¹-kārı budur

**Āmeden-i Gürūh-ı Mekrūh-ı Mezkūr
Ve Mutālebe Kerden-i İşān
Cevāb Dāden-i Fakīr**¹²
Cümlesi dün gice çaldı bābım
Korķudan k̄almadı cānda tābım

Gel efendi dediler meydāna
Aķçemiz eyle edā küllhāna

Didim ey ehl-i kerem aħbābım
Himmetiyle çevirin t̄olabım

Var bu hengāmda bir maķşūdum
Nıyyet-i hayr emel-i pür-şūdum

Eşķ deryā dil-i işķeste gemim¹³
Bād-bān āh u sūtūnı k̄alemim

Nāhudā gam elemim sermāye
Seferim var beled-i ma ; nāya

Luţf idīñ himmet edīñ hey cānım
Umarım kār iderim sulţānım

Bu sefer yā batarım yā çıkarım
Çāre ifā-yı duyūna ararım

Şimdi yokdur ey efendim n'ideyin
Geliñ işte t̄opuğumdan k̄azıyım

Gūyiyā böylece itdim irzā
Verdiler dāğ-ı derūnı imzā

**Hayāl Dīden-i Fakīr ve Müteşekkil-
Şūden be-Envāj-ı Eşķāl**¹⁴

Gūyiyā ol gice yatdım uyudum
Vehmden gāh küçüldüm gāh büyüldüm

Fındıga benzedi gāhī şığarım
Döndü mināreye gāhī girerim

¹⁰ Allah, bize yeterli ve kâfidir.

¹¹ "sifeh" biçiminde harekelenmiştir.

¹² Söz Konusu Kötü (İğrenç) Güruhun Gelmesi Ve Onların Talebi Ve Fakirin Cevabı

¹³ Beyit farklı biçimde harekelenmiştir. Anlam gereği yukarıdaki biçimde okumayı tercih ettik.

¹⁴ Fakirin Hayal Görmesi Ve Çeşitli Şekillere Girmesi

Aldı ağūşa beni bahır-ı hayāl
Pupa gitdim okuyarak mavāl

Gāh hammāl olup gāh emīr
Gāhi gāzī vü gehī oldum esīr

Gāhi de şekl-i zenāna girdim
Ġonce-gülhā-yı zamāna girdim

[13]

Gāh kırantā olarak gāh oġlan
Ĥalk üşüp ardımıza oldu revān

Hep hayālāt-ı derūnum sebebi
Ben ise Mīr Rızāyī Çelebi

**Mücessem Şüden-i Kuvā-yı Bāṭine
ve İstişāre-i Fakīr Ez-İşān¹⁵**

Kürsi-i serde olan cümle kuvā
Hep mücessem görinüp geldi baña

Didim ey fark-künān (?) -ı cānım
Sem ; hā-yı ser-i bī-dermānım

Var mı bu derdimize bir çāre
Ah vāh oldu yüzümüz kara

Vehm geldi dedi ey bī-çāre
Bu belādan saña yoqdur çāre

Ĥāfızama geldi atıp bir taqla
Didi ihsān-ı zamān[ı] bekle

Geldi dārātīle ber-hā-yı hayāl
Dedi bu derde şifā emr-i muḥāl

Fikr de geldi kalıp şubūde
Ye'sde kaldım o dem fersūde

Bir de geldi hıred-i şāh-ı havās
O beşāretle iden cāmı halāş

Luṭf ile geldi buyurdu o beşīr
Ey belā vü miḥene olmuş esīr

Ne için bunca ġam u endīşe
Var iken şāh-ı mekārīm-pişe

Var iken şems-i ; adālet-güster
Var iken māhir celādet-pister

Emn ile zinde kılan devrānı
Pür iden luṭf ile in u ānı

O kerem-kār u meded-kār vahīd
Şevket ü şānıyla dünyāda ferīd

Baḥtiyār ; Abd u Mecīd-i Gāzī
'Arş-ı bālāya çıkan āvāzı

Cūd-ı şāhānesini eyle penāh
Luṭf u ihsān ider inşā-Allah

Şübhe mi vardır eyā üftāde
Bu belādan da ider āzāde

[14]

Yā seni bir işe me'mūr eyler
Başka şüretle ya me'cūr eyler

Yāhud ihsān eder ihsān üzre
Şāhdır çünkü o şāhān üzre

Sāyesinde bütün ; ālem şādān
Sen dahı qalmayacaqsın giryān

Qurtulursun bu felāketlerden
Güşe-i ġamda sefāletlerden

¹⁵ İçteki Kuvvetlerin Cisimleşmesi Ve
Fakirin Bunlarla İstişare Etmesi

Yalvaralım hemān Allah'ımızı
Var ede var şehin-şāhımız

Yā ilāhī be-ḥaḳḳ-ı fahr-ı cihān
Be-ḥaḳḳ-ı ḳadr-i celīl-i Ḳur'ān

Be-ḥaḳḳ-ı ; arş-ı 'azīm-i melekūt
Be-ḥaḳḳ-ı ferş-i cesīm ü ceberūt

Dā'imā ol şeh-i şāhān-ı ; azīm
O kerīm ibn-i kerīm ibn-i kerīm

Saltanatda ola şād u ḥandān
Cümle evlādıyla mādām-ı zamān

Tārīḥ-i Manzūme

Maḳṣadım idi du'ā-yı şehriyār-ı kām-kār
Şükr ola Rabb'im müyesser itdi ḥasbe'l-iḳtidār

Tūti-i ḫab ; imda peydā eyledi nuḳḳ-ı faşih
Sükker-i luḫf-ı şeh-i deryā-nevāl-i rūzigār

Devr-i ; adl-ārā-yı Sulṭān Süleymān-şevkete
; Acizāne bendem ihdā eyledim bir yādigār

Armağanı mūr-ı kemḳadrin̄ olur pāy-ı cerād
; Ayb olunmaz yā anin̄ da ol ḳadar maḳdūrı var

Biñ iki yüz yetmiş iki sāl-i ferruḫ-fālde
Eyledim itmām edip şükr ü sipās-ı şad hezār

Zeyl Der-Medḫ-i İstanbul-ı ; Avālim-şümül¹⁶
Şehr-i İstanbul şahrā-yı cinān
Āb-ı rüy-ı cümle büldān-ı cihān

Bāğ-ı ; ālemdede şorarsan ḫaḳḳası
Pādişāh-ı ; ālemin̄ ḥāsbağçesi

Ehl-i ; irfān ile ḫolḡun her yeri
Teşnegi-i cehlden herkes berī

[15]

Tıfl-ı ebced-ḫānlar nükte-şinās
Aşinā-yı fenn-i ihām [u] cinās

; Arşa-ı ; Arafātıda at oynadır
Ṭaşranın̄ bir müftüsini donadır

Allah Allah bu ne şehri-i bī-mişāl
Menba ; -ı 'ilm u muḫit-i her kemāl

Her ḫarafdan gūşa vārid yā āḫi
Şavt-ı zevḳ-ārā-yı ḫidemāti

Vāşifān vaşfinda olmuşdur ḳānıt
Çünkü şıḡmaz ḫāmeye baḫr-ı muḫit

Her çi ḫāḫi yābī derūnest lā¹⁷
Şānehallahu Ta ; alā ; an belā¹⁸

Şimdi Ḥaḳḳ'a eylerim şükr-i hezār
Maḫz-ı ḫayr imiş baña terk-i diyār

Bunda tanzīm eyledim aḫvālimi
Bunda gördüm pādişāh-ı ; ālemi

Eyledim bunda biraz kesb-i kemāl
Bunda ḳıldım def ; -i keder ü melāl

Ṭaşrada ḳalsaydım işte bu sefer
Şübhe yokdur ḳalır idim bī-başar

Cümle dünyāya budur dārū'l-amān
Eyleme bīḫūde seyrān-ı cihān

Yalvarırım dā'imā yaradanımı
Va ; desinde bunda alsun cānımı

¹⁶ Ālemleri Kapsayan İstanbul Övgüsünde
Ek

¹⁷ Her ne istersen bulursun, onda yok
yok.

¹⁸ Allah, onu belalardan korusun.

Esbak Hersek vālisi merhūm ; Alī Paşa'nın
mahdūmu rif'atlı Rüstem Rif;at Beg
Efendi'nin bu manzūmeye söylediği tārīhtir

Çıkdı dü-şakq kalemde bu mücevher tārīh
Saña hurrem ola bu nev-eşeriñ MİR ; Alī
sene 1272

Mektūbī-i şadr-ı ; ālī hulefāsından esbak
Hersek vālisi merhūm ; Ālī Paşa'nın [16]
hafidi ; Ārif Hikmet Beg Efendi'nin tārīh-i
beligleridir

Habzā devr-i şehin-şāh-ı zamān ; Abd-ı Mecid
Ni ; mezā ; aş-ı humāyūn-ı ma ; ālī- ; urvān

Sū-be-sū gelmede enhār-ı ma ; ārif cūşa
; Atāş-ı cehli müzeyyel olmada āb-ı ; irfān

Pir-i şad-sāle-i cūh hālde edüp kesb-i hüner
Oldılar hikmetü ; irfānda ; adimü'l-akrān

Cümleden işte Rızā'ı ma ; ārif-perver
Vakt-i pīnde çıkıp şā ; ir-i yekā-yı cihān

İtdi inşād bu zibā eşer-i pür-güheni
Dikdi tahsīn ola meydān-ı feşāhatda nişān

Öyle bir hūb eşer-i bī-bedel ü yekā kim
Etmemiş māder-i devrān ; adīm ityān

Söyledim tab ; ina hikmet bu mücevher tārīh
Bu eşer hem-çü kamer şā ; şā ; a-ārā-yı zamān

Müsta;iddān-ı Talebe-i ; Ulūmdan Mostarī
Mahmūd Hamdi Efendi'nin Takrīzi

Müjde-res oldı bārā bād-ı şabānev-eşerinden ; Alī Rızā
Beg
; İfr-nāk oldı cihān hāk bu kibūy-ı hünerinden Hākide
mübārek

Müsta;iddān-ı Talebe-i ; Ulūmdan İstolçevi Ahmed
Niyāzi Efendi'nin Takrīzi

Bu nev-ser-güzeştin oldu ; Alī Rızā Beg
Ser-i cümle dostāne cevher gibi mübārek

Qad rattebet ve tab'at heze'l-mecelle'l-
latife bi-ma ; rifeti'l-fakīr lā rahmeti
Rabbihī'l-kādīr Ahmed Niyāzi Efendi El-
İstolçevi¹⁹

Sene 1275 (?)

¹⁹ Bu güzel mecmu'a fakir İstolçalı
Ahmed Niyazi Efendi (Yüce
Rabbimizin rahmeti üzerine olsun)
marifetiyle hazırlanmış ve basılmıştır.

